

Prva hrvatska olimpijka iz St. Moritza

Piše DAMIR ŠKARPA

Gizela Kadrnka, rođena Reichmann, veliko je ime klizačke povijesti, u prvome redu austrijske, a potom i hrvatske

U hrvatskoj i ondašnjoj jugoslavenskoj javnosti gotovo se uopće nije spominjalo njeno ime. O njoj se malo znalo, malo se ili ništa pisalo. A ona je Gizela Kadrnka (rođena Reichmann), veliko ime klizačke povijesti, u prvome redu austrijske, a potom i hrvatske.

Rođena je u Beču 24. siječnja 1897. u uglednoj obitelji Reichmann. Već zarana pokazuje umjetnički dar, posebno se ističe u klizačkoj školi i klubu Wiener Eislauf Verein. Prve klizačke korake napravila je na klizalištu obitelji Engelman, u to vrijeme najpoznatijeg europskog klizališta koje je iznjedrilo niz velikana svjetskog klizanja (Szabo, Burger, Brunner, Boeckl, Kachler, Schaefer...). Na tom ledu ostvarit će čitav niz fantastičnih rezultata.

Prvi nastup bilježi 1911. godine na juniorskom prvenstvu Austro-Ugarske. Sitna i omalena rastom, ali vrlo graciozna i spretna, sudjeluje na državnom prvenstvu u Pragu 1913. i osvaja naslov pobjednice. Odlazi na svjetsko prvenstvo u St. Moritz 1914. ostvarivši izvrsno peto mjesto. Slijede još dva naslova državne prvakinje 1917. i 1918. u Beču. Nakon Prvog svjetskog rata slovila je za vrhunsku europsku klizačicu koja se sa sugrađankom Hermom Szabo žestoko borila na mnogim domaćim i inozemnim natjecanjima.

Udaja za zagrebačkog stomatologa

Na „svom“ ledu u Beču 1923. postaje viceprvakinja Austrije, a tjedan dana poslije i srebrna na SP-u. Sljedeće godine na SP u Oslu dolazi do četvrtog mjesta sa samo dva boda manje od razvikane Amerikanke Beatrix Loughran. Potom slijedi ključan trenutak za hrvatski šport: upoznaje Hrvata, stomatologa Oskara Kadrnku koji je bio na specijalizaciji u Beču. Nedugo nakon toga udaje se za njega i seli u Zagreb. Uzevši državljanstvo mogla je nastupati za svoju novu domovinu. Pristupa 1926. u klizačku sekciju HAŠK-a i otvara nove perspektive

Kadrnka na klizalištu u Miramarskoj cesti u Zagrebu

potomalo posustajućem hrvatskom umjetničkom klizanju.

Kao članica „akademičarki“ debitira 6. veljače 1927. na natjecanju Jugoslavenskog zimsko-sportskog saveza (JZSS) za prijelazni Fuchsov pokal u Ljubljani. Gledateljstvo na klizalištu ŠK Ilirija svjedočilo je vrhunskoj prezentaciji zagrebačke klizačice koja je unatoč podužoj pauzi pokazala svu raskoš svog klizačkog talenta. Uvjerljivo je pobjedila svoje slovenske suparnice i osvojila prvi trofej za zagrebačko i hrvatsko klizanje.

Te 1927. godine, JZSS primljen je u Međunarodni klizački savez (ISU), pa su time bili stečeni uvjeti za nastupom na Olimpijskim igrama. To je za Kadrnku bio snažan poticaj, ostvarenje sna, ono za čim je žudjela kao kruna športske karijere - sudjelovanje na Olimpijskim igrama.

S obzirom na to da u Zagrebu nisu postojali adekvatni uvjeti →

za pripreme, Gizela je puna dva mjeseca provela u Beču. Siloviti drill, posebno u fizičkoj pripremi, kondiciji, ali i tehnici klizanja specijalno su pratili austrijski mediji. Sparirale su joj ponajbolje austrijske klizačice, potičući tako jedna drugu na što bolju spremu. Koliko je bila vrhunski pripravna za olimpijski nastup pokazao je predolimpijski turnir u Beču 26. siječnja 1928. Svojim gracioznim klizanjem s upečatljivim piruetama i sigurnim doskocima uz šarmantnu koreografiju, zadivila je svijet odnijevši briljantnu pobjedu. U leđa su joj gledale sve austrijske uzdanice te ponajbolje europske predstavnice.

Ovaj iznenađujući uspjeh dojmio se i reportera zagrebačkih Novosti koji je bez susprezanja u naslovu donio vijest: „Veliki uspjeh predstavnice hrvatskog klizačkog sporta!“, dajući u kraćem izvješću iznimne razmjere ovog „nenadanog uspjeha koji je gđa Kadrka priskrbila hrvatskom športu.“

Trijumf iz Beča ulio joj je dodatno samopouzdanje. Neposredno pred polazak u Švicarsku potpisala je „Olimpijski zavjet časti“, uz još osam športaša Kraljevine Jugoslavije koji

su osigurali nastup na 2. ZOI-a. Bila je jedina žena i jedina iz Hrvatske.

Zbog ozljede odustala u suzama

S ljubljanskog kolodvora minhenskim brzovlakom 6. veljače 1928. jugoslavenska olimpijska delegacija otputovala je na poprište ZOI-a, u St. Moritz. Odsjeli su u hotelu Campfer koji se nalazio nasuprot olimpijske skakaonice. Klizači su trenirali na klizalištu kod hotela Souvrette na iznimno niskim temperaturama (-20 °C). Dr. Ante Pandaković, koji je ovom prilikom izvještavao sa natjecanja za zagrebačke dnevne novine, u Jutarnjem listu od 10. veljače 1928. ustvrđuje: „Gđa Kadrka nalazi se u vrlo dobroj formi, no svakako će u klizanju konkurencija biti veoma jaka.“

Organizatora Igara odjednom su snašle nevolje. Naglo je zatopliilo, snijeg i led pretvorili su se u kaljužu. Visoka temperatura (+6 °C) i zapadni vjetar s Atlantskog oceana u potpunosti su paralizirali odvijanje natjecanja. Zbog toga su

Koliko je bila vrhunski pripravna za olimpijski nastup pokazao je predolimpijski turnir u Beču 26. siječnja 1928. Svojim gracioznim klizanjem s upečatljivim piruetama i sigurnim doskocima uz šarmantnu koreografiju, zadivila je svijet odnijevši briljantnu pobjedu

Olimpijska klizačka vrsta u St. Moritzu, slijeva: Bloudek, Hadži (predsjednik JOO-a), Kadrka i Vodišek

se raspored i satnica programa morali pomicati.

Dana 17. veljače 1928. na izvrsno pripremljenom klizalištu Kulm u Badruttovom parku, Gizela Kadrnka imala je premijerni nastup od hrvatskih športašica na ZOI-a. Obvezni program sa 11 zahtjevnih likova otklizala je gotovo savršeno. Poslije završetka tog dijela natjecanja, nalazila se na 10. mjestu od 25 natjecateljica iz 12 zemalja. Sljedećeg dana trebala je nastupiti u slobodnom programu. Nažalost, dogodio joj se peh. Ozlijedila je, odnosno iščašila zglob desne noge. Nekoliko je teza oko toga kako se to dogodilo, a dr. Pandaković u svom izvješću navodi: „Naša predstavnica u tom odličnom krugu virtuoskinja na ledu, gđa Kadrnka, imala je veliku smolu. Svršivši prvoga dana vrlo lijepo dvije figure škole, drugi je dan na stepenicama iščašila nogu i morala napustiti natjecanje.“

Neki drugi domaći listovi kao i jedan biltén organizatora natjecanja izvjestili su suprotno, to jest sa da je „jugoslavenska predstavnica morala odustati od natjecanja u slobodnom programu uslijed ozljede zadobivene nakon izvođenja druge figure i nesretnog doskoka. Odustala je u suzama...“

Spektakl na klizalištu u Miramarskoj ulici

Koji god scenario bio točan, činjenica je da je naša klizačica morala odustati od nastupa u slobodnom programu, a to je za sobom povuklo diskvalifikaciju, pa je stoga ni nema u službenim zapisnicima s natjecanja. Ostala je sigurno velika žal za propuštenom prigodom da se ostvarni povijesni rezultat na ZOI-a. Gizelu ova nesreća nije pokolebala, nastavila je daljnju karijeru...

Početkom veljače 1929. godine u Ljubljani osvaja prvo mjesto i prvi službeni naslov prvakinja Jugoslavije u klizanju za dame (prijavljeno je bilo još nekoliko klizačica iz slovenskih klubova, no niti jedna nije mogla apsolvirati težak program, odustale su, pa je Gizela zapravo bila jedina u službenom poretku). Zahtjevan program prenesen s OI-a s 11 složenih likova savladala je bez poteškoća osvojivši 202 od mogućih 216 bodova.

Do kraja svoje 26 godina duge klizačke karijere, osvojila je ukupno pet naslova prvakinja Jugoslavije. Tri kao članica HAŠK-a (1927., 1929., 1932.) te dva kao članica Zagrebačkog klizačkog društva (ZKD) - 1934. i 1935. Odnosno svaki put kada su vremenski uvjeti dopuštali organizaciju natjecanja.

Gizela je uz ZKD zaslužna i za veliki spektakl održan u Zagrebu 6. i 7. veljače 1929. kada je na klizalištu ZKD-a u Miramarskoj cesti gostovala sjajna austrijska klizačica, europska prvakinja, viceprvakinja svijeta i srebrna s ZOI-a u St. Moritzu, Fritzie Burger. Prvotno je bila zamišljena jedna revija s Burger i Kadrnkom u glavnim ulogama, no nakon veličanstvenog prijema zagrebačke publike, ekshibicija je ponovljena i dan poslije. Zagrepčani su pohrili na klizalište u velikom broju (u oba dana oko 4000) diveći se majstorijama dviju vrhunskih športašica. Sjajne izvedbe i jednako zanimljiva koreografija svakog su poklonika klizanja ostavili bez daha. Među posjetiteljima bio je i tadašnji gradonačelnik Zagreba Stjepan Srkulj.

Posljednji nastup hrvatska veduta ostvarila je 31. siječnja 1937. na otvorenom prvenstvu Zagreba na klizalištu Šalata,

Klizalište Kulm, poprište klizačkih natjecanja na ZOI-a u St. Moritzu (1928.)

odniji poslijednji naslov prvakinja s navršenih 40 godina života. Poslije toga se povlači, no još do 1941. ostaje uz mlade klizače, učeći ih prvim koracima kao trenerica. Nekoliko godina poslije Drugog svjetskog rata odlazi zajedno sa suprugom Oskarom u Volosko živeći povučeno kao domaćica. Srce zaslužne hrvatske športašice, prve olimpijke, edukatorice, sutkinje i promotrice prestalo je kucati 8. ožujka 1973., u bolnici u Opatiji.

Gizela Kadrnka veoma je zaslužna za unapređenje hrvatskog klizanja. Ušla je u njega u trenutku kada je bilo devastirano, zahrđalo. Probudila ga je iz duboka sna, pokrenula, ne samo u sportskom smislu, već i medijskom. Promicala je klizačke vrijednosti gdje god se pojavila u Hrvatskoj, a nastupila je na raznim revijama, egzibicijama i natjecanjima. I to ne samo na zagrebačkim klizalištima, već i u Varaždinu, Karlovcu, Sisku i drugdje.

Bila je i trenerica i edukatorica u svojim klubovima HAŠK-u i ZKD-u. Podučavala je mlado i staro, kad je zatrebalo bila je i sudac na natjecanjima, a sudjelovala je i na raznim inozemnim priredbama promičući hrvatsko klizanje.

Premda joj je sportska karijera malo stagnirala nakon dolaska u Zagreb, treba objektivno uvažiti činjenice i njezin stav

o daljnjoj karijeri nakon udaje. Bila je viceprvakinja svijeta nastupivši za Austriju, sudjelovala na ZOI-a kao hrvatska športašica, osvojila brojne nagrade i priznanja.

LITERATURA

Novosti, dnevne novine, Zagreb 1927. (II, XII), 1928. (I, II), 1929. (I-III), 1937. (I,II)

Jutarnji list, dnevne novine, Zagreb 1928. (I,II), 1929. (II), 1932. (II)

Jutro, dnevne novice, Ljubljana 1927. (I,II), 1928. (II), 1929. (II), 1935. (I,II)

Sportski list, Zagreb 1928.(II-IV), 1929.

Sport Tagblatt, dnevni list, Beč, 1923. (I, II)

A.Škrtić: HAŠK 1903. - 1993., Hrvatski akademski sportski klub, Zagreb, 1993.

Rapport general Comitee Executif des 2mes Jeux Olympiques d'hiver - St Moritz, Lausanne, 1928.

Bundesarchiv, Bild, St. Moritz 1928.

Izjava Marjana Lovrenčića, Zagreb, Gajeva ulica

*Gizelina prijateljica i suparnica
- Fritzie Burger*